

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-4-109 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 08-41/553-206
Karar Tarihi : 27.6.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof.Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
Üyeler : Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ,
İsmail Hakkı KARAKELLE.

B. RAPORTÖRLER: Bekir KOCABAŞ, Selvi KOCABAY

C. ŞİKAYET EDEN : Gizlilik talebi vardır.

D. HAKKINDA İLK: Kızılırmak Seyahat Turizm Ltd. Şti.
İNCELEME YAPILAN Yeni Otobüs Terminali No:11 Sivas

20

E. DOSYA KONUSU: Sivas-Kayseri arasında otobüsle yolcu taşımacılığı hizmeti veren Kızılırmak Seyahat Turizm Ltd. Şti.'nin ilgili pazara girişleri engellediği ve aşırı fiyat uyguladığı iddiası.

30

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde özetle, Sivas-Kayseri arası otobüs ile yolcu taşımacılığı güzergahında tek firma olarak faaliyet gösteren Kızılırmak Seyahat Turizm Ltd. Şti. (Kızılırmak Seyahat)'nin, söz konusu güzergahta minibüs hattı kurulmasına izin vermediği ve ilçe terminaline rakip firmaların girmesine engel olduğu; ayrıca firmanın 110 km. olan Kayseri ile Sivas'ın Şarkışla ilçesi arasındaki otobüs seferleri için belirlediği bilet fiyatının 9 YTL, 95 km. olan Kayseri ile Sivas'ın bir başka ilçesi olan Gemerek arasındaki seferler için belirlediği fiyatın ise 5 YTL olduğu iddia edilmekte ve konuya ilişkin olarak Rekabet Kurumu tarafından gereğinin yapılması talep edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 21.5.2008 tarih ve 3162 sayı ile intikal şikâyet dilekçesi üzerine, düzenlenen 19.6.2008 tarih ve 2008-4-109/İİ-08-BK sayılı İlk İnceleme Raporu, 20.6.2008 tarih ve REK.0.08.00.00-110/163 sayılı Başkanlık Önergesi ile 08-41 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

-Kızılırmak Seyahat'in ilçe terminaline başka firma almayarak ve anılan güzergahta minibüs hattına da izin vermeyerek başka bir firmanın faaliyet göstermesine engel olduğu yönündeki şikayetin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği,

-Kayseri-Sivas güzergahında tek firma olarak faaliyet gösteren Kızılırmak Seyahat'in; Kayseri-Gemerek arasında 5 YTL fiyat uygularken; aynı güzergahta bulunan Kayseri-Şarkışla arasında 9 YTL uygulamasının rekabet ihlali teşkil ettiği iddiasının Kanun kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmakla birlikte söz konusu şikayete ilişkin olarak bu aşamada herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde ilgili ürün pazarı, "*karayolu ile yolcu taşımacılığı pazarı*"; ilgili coğrafi pazar ise, "*Kayseri ve Sivas arası yolcu taşıma güzergahı*" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Değerlendirme

60 Karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı sektörünü düzenleyen temel mevzuat, Karayolu Taşıma Kanunu, bu Kanun kapsamında Ulaştırma Bakanlığı tarafından çıkartılan Karayolu Taşıma Yönetmeliği ve Karayolu İle Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ'dir.

Raportörlerce Kızılırmak Seyahat'in internet sitesinden edinilen bilgiye göre, Kızılırmak Seyahat'in uyguladığı fiyat tarifeleri başvuru tarihinden sonra değiştirilmiştir. Kayseri-Şarkışla arasındaki otobüs seferleri için uygulanan fiyat 9 YTL'den 12 YTL'ye, Kayseri-Gemerek arasındaki otobüs seferleri için uygulanan fiyat ise 5 YTL'den 8 YTL'ye yükseltilmiştir.

70 Şikâyet konusu hatta gerçekleştirilen otobüsle yolcu taşımacılığı faaliyeti hakkında daha fazla bilgi edinilmesi amacıyla raportörlerce Ulaştırma Bakanlığı'na bağlı Sivas Ulaştırma Bölge Müdürlüğü ile görüşülmüştür. Yapılan görüşmede, Kayseri ve Şarkışla arası mesafenin 115 km. olduğu ve söz konusu mesafe için Ulaştırma Bakanlığı tarafından belirlenen taban fiyatın 9,61 YTL olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, Kızılırmak Seyahat'in belirlemiş olduğu fiyatın (12 YTL) taban fiyatın üzerinde bulunduğu ve söz konusu fiyat tespitinin kendileri tarafından onaylandığı öğrenilmiştir. Görüşmede ayrıca, Kayseri ve Gemerek arası mesafenin yaklaşık 81 km. olduğu, bu mesafe için minimum 7,5 YTL fiyat tespit edilebileceği öğrenilmiş ve Kızılırmak Seyahat'in belirlemiş olduğu fiyatın bu seviyenin üzerinde yer aldığı bilgisi edinilmiştir. Buna ek olarak, Kayseri-Sivas hattında Kızılırmak Seyahat'in otobüsle yolcu taşımacılığı hizmeti veren tek firma olduğu öğrenilmiştir.

I.2.1 Pazara Girişlerin Engellendiği İddiasına İlişkin Değerlendirme

80 Şikâyet başvurusunda Kızılırmak Seyahat'in Kayseri-Sivas arasında faaliyet gösteren tek firma olduğu ve bu firmanın ilçe terminaline başka firma almayarak ve anılan güzergahta minibüs hattına da izin vermeyerek başka bir firmanın faaliyet göstermesine engel olduğu (pazara girişlerin engellendiği) şikâyet edilmektedir.

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan Karayolu Taşıma Yönetmeliği uyarınca, mesafesi 100 km'nin altında kalan şehirlerarası güzergahlarda yolcu taşımacılığı yapılmasına izin verilmesi konusunda il ve ilçe trafik komisyonları ile işbirliği yapılmak suretiyle valilikler yetkili kılınmıştır. Dolayısıyla şikâyetçinin iddia ettiğinin aksine, yolcu taşımacılığı ile iştigal eden bir teşebbüsün herhangi bir güzergahta minibüs hattının kurulmasına izin verilmesi ya da verilmemesi hususunda hukuken hiçbir yetkisi bulunmamaktadır.

90 Diğer taraftan, Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin "Terminaller" başlıklı 51. maddesinde "*Karayolu taşımacılığının ayrılmaz bir parçası ve temel altyapısı olan terminaller ve terminal işletmeciliği Bakanlığın denetim ve iznine tabidir. Terminaller gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından kurularak, inşa edilerek ve kiralanarak işletilebilir. Gerçek ve tüzel kişiler, asgari terminal şartlarını haiz olmak kaydıyla ilgili mahalli idareden izin alarak, bağımsız özel terminaller kurabilir, inşa edebilir ve/veya bu*

100 *durumda olan terminalleri kiralarak işletebilir. Yetki belgesi alınmadan terminal işletmeciliği yapılamaz.*” şeklinde bir düzenleme yapılmıştır. 5272 sayılı Belediye Kanunu’nun belediyenin yetkileri ve imtiyazlarını düzenleyen 15. maddesinin (j) bendinde ise, *“Toptancı ve perakendeci halleri, otobüs terminali, fuar alanı, yat limanı ve mezbaha kurmak, kurdurmak, işletmek, işletirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek”* belediyenin yetki ve imtiyazları arasında sayılmıştır. Bu düzenlemelerden, özel terminaller dışındaki yolcu terminallerinin işletme yetkisinin belediyelere ait olduğu, ayrıca bu terminallerin işletilmesinin Ulaştırma Bakanlığı tarafından denetlendiği; dolayısıyla yolcu taşımacılığı ile iştigal eden herhangi bir teşebbüsün hukuken rakiplerinin terminale girmesine izin vermeme yetkisinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, rakiplerin terminale girmesinin hukuk dışı yollarla engellenmiş olabileceği ortaya çıkmaktadır ki, bu tür eylemlerin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

I.2.2. Aşırı Fiyat İddiasına İlişkin Değerlendirme

110 Şikayet başvurusunda, Kayseri-Sivas güzergahında tek firma olarak faaliyet gösteren Kızılırmak Seyahat’in; mesafesi 95 km olan Kayseri-Gemerek arasında 5 YTL fiyat uygularken; aynı güzergahta bulunan ve mesafesi 110 km olan Kayseri-Şarkışla arasında 9 YTL uyguladığı belirtilerek Kayseri-Şarkışla arasında uygulanan fiyatın yüksek olduğu (aşırı fiyat) şikayet edilmektedir.

Bu çerçevede, Kızılırmak Seyahat’in Kayseri-Gemerek arasında uyguladığı iddia edilen 9 YTL’lik fiyatın 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesi kapsamında bir “aşırı fiyat” uygulaması olarak değerlendirilebilmesi için, ilk koşul olarak Kızılırmak Seyahat’in ilgili pazarda hakim durumda bulunması, ikinci koşul olarak da uygulanan fiyatın rekabet hukuku anlamında “aşırı fiyat” niteliğini taşıması gerekmektedir.

120 Bilindiği üzere 4054 sayılı Kanun’un 3. maddesinde “hakim durum”; *“belirli bir piyasadaki bir veya daha fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü”* olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda, herhangi bir teşebbüsün hakim durumda bulunması; söz konusu teşebbüsün pazar gücünü belirleyen unsurlara bağlıdır. Bu unsurlar genel olarak; ilgili teşebbüsün pazar payı, talebin yapısı (müşteri bağımlılığı, talebin fiyat esnekliği), pazardaki giriş-çıkış engelleri (pazardaki potansiyel rekabet) ve alıcıların alım gücüdür. Kanun’un 6. maddesi kapsamında “hakim durum” tespitinin yapılabilmesi için, bu faktörlerin bir bütün olarak değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

130 Bu dosya bakımından Kızılırmak Seyahat’in ilgili pazarda hakim durumda bulunduğu kabul edilse bile, şikayet konusu uygulamanın 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesinin ihlali olarak değerlendirilebilmesi için, şikayete konu 9 YTL’lik fiyatın “aşırı fiyat” niteliğini haiz olması gerekmektedir. Rekabet Kurulu’nun önceki kararları ve Avrupa Topluluğu uygulamaları ışığında aşırı fiyatın; “pazar gücünün kötüye kullanımı sonucunda bir ürünün ekonomik değeri ile fiyatı arasındaki makul olmayan farklılığın bulunması” şeklinde tanımlanması mümkündür.

140 Kızılırmak Seyahat’in uyguladığı fiyatın “aşırı fiyat” olup olmadığı değerlendirilirken öncelikle karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan firmaların Ulaştırma Bakanlığı’nın sürekli gözetim ve denetimi altında faaliyetlerini yürütmekte olduklarının dikkate alınması gerekmektedir. Karayolu Taşıma Kanunu’nun 11. maddesinde, aşırı fiyat uygulamaları söz konusu olduğunda Ulaştırma Bakanlığı’na Tavan Fiyat Tarifesi yayımlama yetkisi verilmiştir. Kızılırmak Seyahat’in belirlediği fiyatların ilgili mevzuat

uyarınca Ulaştırma Bakanlığı tarafından onaylandığı da göz önüne alınırsa uygulanan fiyatın “aşırı fiyat” olarak değerlendirilmesi mümkün gözükmemektedir

Diğer taraftan, şikayet başvurusunda 110 km mesafe için yüksek bulunan 9YTL’lik fiyat “Asgari Ücret Tarifesi Tebliği”nde 110 km mesafe için uygulanması zorunlu kılınan asgari fiyat olan 9,61 YTL’nin de altında bir fiyattır. Nitekim, bu zorunluluğun bir sonucu olarak fiyat 9 YTL’den 12 YTL’ye yükseltilmiştir

150 Sonuç olarak Kızılırmak Seyahat tarafından Kayseri-Şarkışla arasında 9 YTL’lik bir fiyat uygulanmasının, “aşırı fiyat” niteliklerini haiz olmaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesi kapsamında bir “hakim durumun kötüye kullanılması” olarak değerlendirilemeyeceği; dolayısıyla şikayet konusuna ilişkin olarak bu aşamada herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığı değerlendirilmiştir.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

- 1- Kızılırmak Seyahat Turizm Ltd. Şti.’nin ilçe terminaline başka firma almayarak ve ilgili güzergahta minibüs hattına da izin vermeyerek başka bir firmanın faaliyet göstermesine engel olduğu yönündeki şikayetin 4054 sayılı kanun kapsamında olmadığına,
 - 160 2- Kayseri-Sivas güzergahında tek firma olarak faaliyet gösteren Kızılırmak Seyahat Turizm Ltd. Şti.’nin Kayseri-Gemerek arasında 5 YTL fiyat uygularken, aynı güzergahta bulunan Kayseri-Şarkışla arasında 9 YTL uygulamasının rekabet ihlali teşkil ettiği iddiasına ilişkin olarak ise bu aşamada herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına,
 - 3- Şikayetin reddine
- OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.